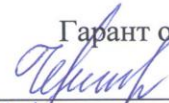

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Чернега І.І.

« 24 » липня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

Освітній рівень другий (магістерський)

Галузь знань 23 Соціальна робота

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Освітня програма: Економіка соціального забезпечення

Факультет: Економіки і підприємництва

Умань – 2024 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньо-професійної програми «Економіка соціального забезпечення». – Умань: Уманський НУС, 2024. – 24 с.

Розробники:

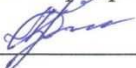
Костюк В.С. к.е.н., доцент кафедри економіки

 Костюк В.С.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки

Протокол № 1 від «07» серпня 2024 року

Завідувач кафедри економіки

 Осіпова А.А.

«07» серпня 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол № 1 від «08» серпня 2024 року

Голова Мудрак Р.П.

«08» серпня 2024 року

© УНУС, 2024 рік

© В.С.Костюк, 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	дистанційна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань: 23 Соціальна робота	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 232 «Соціальне забезпечення»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 135		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 7	Освітній рівень: другий (магістерський) Освітня програма: Економіка соціального забезпечення	Лекції	
		24 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	4 год.
		Асинхронні заняття	
		-	28 год.
		Самостійна робота	
		89 год.	99 год.
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 34,1% - 65,9%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва (схвалено Вченою радою УНУС, протокол №1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8).

Навчальна дисципліна «Соціальний розвиток територіальних громад» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Економіка соціального забезпечення» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи фундаментальних знань теорії та практики соціального розвитку територіальних громад, здатності діяти соціально відповідально та свідомо

Завдання вивчення дисципліни :

- розуміння сутності, природи, видів, категорій, еволюції, концепцій, моделей та рівнів соціального розвитку територіальних громад;
- знати і використовувати показники соціального розвитку, володіти методиками їх обрахунку;
- виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення територіальної громади;
- розуміння концепції людського розвитку Програми Розвитку ООН (ПРООН)
- виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків на рівні територіальної громади.

Предметом дисципліни є чинники, закономірності та способи забезпечення людського розвитку на рівні територіальних громад

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми:

Пререквізити	Постреквізити
Управління соціально-трудовами відносинами	
Економіка соціального забезпечення	
Система соціального забезпечення	

Вивчення навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Економіка соціального забезпечення» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота (табл. 1).

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2	Здатність розробляти і управляти проєктами	ПРН 12	Виявляти потреби різних верств населення та розробляти відповідні програми соціального захисту щодо їх вирішення
		ПРН 13	Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напрямку діяльності
ЗК 6	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	ПРН 3	Володіння методами комунікації у застосуванні різних форм взаємодії та спільної діяльності
		ПРН 10	Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.
		ПРН 17	Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.
ЗК 7	Навички міжособистісної взаємодії	ПРН 9	Організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної допомоги.
		ПРН 10	Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.
ЗК 9	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ПРН 14	Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.
		ПРН 20	Визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення учасників бойових дій, оцінки потреб громад у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 3	Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціального забезпечення	ПРН 5	Проектувати теоретичну модель роботи з об'єктами соціального забезпечення в рамках соціальних служб, організацій, установ
		ПРН 13	Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напряму діяльності
СК 5	Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців	ПРН 3	Володіння методами комунікації у застосуванні різних форм взаємодії та спільної діяльності
		ПРН 9	Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної допомоги.
СК 8	Здатність оптимізувати процеси прийняття управлінських рішень у вирішенні питань соціально-економічної допомоги мало захищених категорій населення	ПРН 13	Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напряму діяльності
СК 12	Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.	ПРН 17	Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.
СК 15	Вміння визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення учасників бойових дій, оцінки потреб громадян у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм	ПРН 20	Визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення учасників бойових дій, оцінки потреб громад у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Соціальний розвиток територіальних громад», наведено в табл. 2, 3.

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною «Соціальний розвиток територіальних громад»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	сутності економічних категорій «соціальний розвиток», «територіальна громада», «індекс людського розвитку», «державна соціальна політика», «гендерна рівність» та ін.;	Лекція, практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач, аналітична робота, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, написання есе, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
1.2	наукових теорій соціального розвитку, концепцій соціальної політики;		
1.3	концепції людського розвитку ПРООН;		
1.4	показників соціального розвитку та методик їх обрахування;		
1.5	соціально-економічних чинників впливу на соціальний розвиток.		
2	Уміння/навички:		
2.1	аналізувати динаміку соціального розвитку у територіальній громаді;	Лекція, практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач, дискусія, вирішення конкретних задач і ситуацій, аналітична робота, кейс-метод, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, написання есе, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2.2	розрізняти національну і регіональну методику обчислення соціального розвитку;		
2.3	оцінювати національну систему розширеного відтворення людського капіталу		
2.4	знаходити шляхи залучення інвестицій в соціальний розвиток		
2.5	налагоджувати соціальну взаємодію та співробітництво		
3	Комунікація:		
3.1	З фахівцями і нефахівцями щодо донесення стратегічних цілей соціального розвитку, що включають довгострокові плани та візію розвитку;	Практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення ситуаційних задач	Участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, підсумковий контроль
3.2	З жителями територіальної громади про спрямування її до моделі стійкого економічного розвитку;		
4	Автономія та відповідальність		
4.1	розуміння особистої відповідальності за стратегічні рішення та рекомендації у сфері активізації соціального розвитку;	практичне заняття з вирішення професійно орієнтованих задач,	Виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та

4.2	здатність автономно приймати стратегічні та оперативні управлінські рішення, що впливають на всі складові соціального розвитку.	вирішення конкретних ситуацій, аналітична робота	представлення презентацій
------------	---	--	---------------------------

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад»

Програмний результат навчання	Метод навчання	Методи контролю
ПРН 3	Володіння методами комунікації у застосуванні різних форм взаємодії та спільної діяльності	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, модульний контроль
ПРН 5	Проектувати теоретичну модель роботи з об'єктами соціального забезпечення в рамках соціальних служб, організацій, установ	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль
ПРН 9	Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної допомоги.	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль
ПРН 10	Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль
ПРН 12	Виявляти потреби різних верств населення та розробляти відповідні програми соціального захисту щодо їх вирішення	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль

ПРН 13	Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напряму діяльності	Лекція, практичні заняття, дискусія, виступ з міні-лекцією з проблемних питань самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій, написання есе, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль
ПРН 14	Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.	Лекція, практичні заняття, дискусія, виступ з міні-лекцією з проблемних питань самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій, написання есе, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль
ПРН 17	Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.	Лекція, практичні заняття, дискусія, виступ з міні-лекцією з проблемних питань самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій, написання есе, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль
ПРН 20	Визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення учасників бойових дій, оцінки потреб громад у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм	Лекція, практичні заняття, дискусія, виступ з міні-лекцією з проблемних питань самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій, написання есе, самонавчання через конспекти та посібники, Moodle	Усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, модульний контроль

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціального розвитку територіальних громад

Тема 1. Теоретико-методологічні джерела місцевого самоврядування

Поняття «соціальний розвиток територіальних громад». Роль органів державного управління в реалізації регіональної соціально-економічної політики. Взаємодія органів державного управління та місцевого самоврядування в реалізації регіональної соціально-економічної політики. Головні перешкоди на шляху до ефективної реалізації муніципальної соціально-економічної політики. Поняття про пряме державне управління регіонами і місцеве самоврядування.

Теорія природного права як ідейно-філософське джерело місцевого самоврядування. Господарська і громадська теорія місцевого самоврядування. Державницька теорія місцевого самоврядування: політичний та юридичний напрями.

Соціологічні концепції місцевого самоврядування і теорія муніципального соціалізму. Теорія соціального обслуговування. Теорія муніципального дуалізму і сучасна правова доктрина місцевого самоврядування.

Тема 2. Історія становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні

Місцеве самоврядування в античних державах українського Причорномор'я.

Місцеве самоврядування за часів Київської Русі. Місцеве самоврядування в Українських землях у складі Великого князівства Литовського і Польського Королівства. Місцеве самоврядування в Українських землях у складі Російської імперії.

Місцеве самоврядування в Україні після Жовтневої революції.

Формування системи місцевого самоврядування в незалежній Україні.

Тема 3. Правові основи управління адміністративно-територіальними утвореннями в Україні

Конституційно-правові основи формування місцевої влади в Україні.

Місцеві державні адміністрації: їх структура, порядок формування і роботи. Діяльність місцевих державних адміністрацій.

Принципи, система і гарантії місцевого самоврядування.

Територіальна громада в політичній системі і системі місцевого самоврядування. Муніципалітети в системі місцевого самоврядування. Організаційно-правові, матеріальні та фінансові засади розвитку місцевого самоврядування. Законодавче забезпечення фінансування місцевого самоврядування. Повноваження муніципалітетів у галузі бюджету, фінансів та цін. Повноваження муніципалітетів щодо управління комунальною власністю.

Суб'єкти муніципального управління, їхня компетенція і форми діяльності.

Управління факультативними територіальними одиницями.

Тема 4. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку

Соціальні показники. Основні соціальні показники: ВВП на душу населення, прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата. Номінальна та реальна заробітна плата. Безробіття в Україні. Аналіз соціальної структури сучасного

українського суспільства Процес історичного розвитку соціальної структури. Теорії та концепції. Елементи соціальної структури. Структурні компоненти соціальної структури. Аналіз індексу людського розвитку регіонів України на основі використання вітчизняних та світових методик Сутність людського розвитку. Основні показники для вираховування індексу людського розвитку. Методики розрахунку індексу людського розвитку. Показники, які характеризують індекс людського розвитку.

Topic 4. Theoretical and Methodological Approaches to the Analysis of Social Development

Social Indicators. The main social indicators are GDP per capita, subsistence level and minimum wage. Nominal and real wages. Unemployment in Ukraine. Analysis of the Social Structure of Modern Ukrainian Society The Process of Historical Development of the Social Structure. Theories and concepts. Elements of social structure. Structural components of social structure. Analysis of the Human Development Index of the Regions of Ukraine on the Basis of the Use of Domestic and World Methods The Essence of Human Development. Basic indicators for calculating the Human Development Index. Methods for calculating the Human Development Index. Indicators that characterize the Human Development Index.

Змістовий модуль 2. Діагностика соціального розвитку територіальної громади

Тема 5. Державна політика соціального розвитку в територіальних громадах

Проблемні питання формування єдиного соціального і гуманітарного простору в Україні.

Державна політика в сфері соціального захисту. Соціальний захист та соціальне забезпечення. Державні соціальні стандарти та нормативи. Соціальне страхування як механізм реалізації соціальної політики держави. Соціальна допомога та соціальні послуги. Пенсійне забезпечення в умовах реформування вітчизняної пенсійної системи. Державна політика у сфері культури. Культурна політика держави як чинник трансформації суспільних відносин. Нормативно-правові засади функціонування сфери культури в Україні. Інституційне структурування і фінансова основа реалізації державної культурної політики в Україні. Державна політика у сфері охорони здоров'я. Стан сфери охорони здоров'я в Україні. Ресурсне забезпечення системи охорони здоров'я в Україні. Історичний досвід та сучасний стан реформування системи охорони здоров'я в Україні.

Тема 6. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку

Соціальна діагностика як необхідний елемент механізму оцінювання державного управління у сфері соціальної політики Поняття соціальної діагностики. Критерії соціальної діагностики. Соціальні показники розвитку. Структура процесу діагностики. Механізм державного управління у сфері соціальної політики на рівні регіону та держави. Засоби соціально-орієнтованого управління. Аналітично-інформаційна система моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад та її п'ять розділів: 1. паспорт територіальної громади, 2. демографія,

3.інфраструктурний розвиток, 4.фінансове забезпечення, 5.послуги та врядування.

Демографічний розвиток. Характеристика матеріального добробуту населення. Показники соціального неблагополуччя. Функції діагностики соціального розвитку в системі механізму державного управління Зміст поняття «механізм державного управління». Механізм формування і реалізації державного управління. Функції діагностики соціального розвитку. Міжнародні показники соціального розвитку та їх застосування для соціальної діагностики Соціально-економічні показники соціального розвитку. Індекс людського розвитку. Індекс гуманітарного розвитку. Індекс людської бідності. Індекс неблагополуччя. Інтегральний показник соціально-економічної захищеності населення. Індекс добробуту. Аналіз процесів розширення населення за рівнем доходів.

Тема 7. Соціальний розвиток територіальних громад: особливості воєнного та післявоєнного періодів

Постійна підтримка територіальних громад вразливих верст населення у період військових дій агресора.

Основні напрямки відновлення громад у повоєнний період: повернення громадян України на батьківщину та вибудовування ефективної системи формування, розвитку соціального капіталу всередині країни. Необхідність відновлення зруйнованого житлового фонду та цивільної інфраструктури. Програми стимулювання розвитку бізнесу та самозайнятості, як головна умова зростання показників соціального розвитку і боротьби з бідністю. Система механізмів підтримки: фінансові (податкові пільги, кредитні програми, інвестиційні проекти), регуляторні (спрощені правила регулювання та адміністрування бізнесу), освітні (навчання кращим практикам ведення бізнесу), цифрові (формування цілісної цифрової інфраструктури). Створення робочих місць з гідними умовами праці. Сприяння релокації підприємств, що переміщуються з охоплених війною регіонів. Урядова програма «Доступні кредити 5-7-9%». Програма мікрогрантів «Власна справа». Ініціатива «Армія відновлення».

Соціальний розвиток територіальних громад під час війни і грантові можливості для громад з метою залучення міжнародних коштів.

Тема 8. Стратегічні та програмні документи соціально-економічного розвитку територіальної громади

Система стратегічних та програмних документів соціально-економічного розвитку територіальної громади. Стратегія розвитку територіальної громади. План (програма) соціально-економічного розвитку територіальної громади. SWOT-аналіз – метод стратегічного планування, що базується на встановленні зв'язку між найхарактернішими для об'єднаної територіальної громади сильними і слабкими сторонами та зовнішніми можливостями і загрозами Інші прогностні і програмні документи (місцеві програми розвитку).

Формування і реалізація прогностичних та програмних документів соціально-економічного розвитку територіальної громади. Урахування схеми планування території, на якій реалізуються повноваження сільських, селищних, міських рад.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						дистанційна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	асин-хрон	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.												
Теоретико-методологічні основи соціального розвитку територіальних громад												
Тема 1. Теоретико-методологічні джерела місцевого самоврядування	15	2	2	-	-	11	15	1	-	4	-	10
Тема 2. Історія становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні	15	2	2	-	-	11	15	-	1	2	-	12
Тема 3. Правові основи управління адміністративно-територіальними утвореннями в Україні	15	2	2	-	-	11	15	-	1	4	-	10
Тема 4. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку ** Topic 4. Theoretical and Methodological Approaches to the Analysis of Social Development**	20	4**	4**	-	-	12	20	1	-	4	-	15
Разом за модулем 1	65	10	10	-	-	45	65	2	2	14	-	47
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Діагностика соціального розвитку територіальної громади												
Тема 5. Державна політика соціального розвитку в територіальних громадах	20	4	4	-	-	12	20	1	-	4	-	15
Тема 6. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку	20	4	4	-	-	12	20	1	-	4	-	15
Тема 7. Соціальний розвиток територіальних громад: особливості воєнного та післявоєнного періодів	15	2	2	-	-	11	15	-	1	2	-	12
Тема 8. Стратегічні та програмні документи соціально-економічного розвитку територіальної громади*	15	4*	2	-	-	9	15	-	1	4	-	10
Разом за модулем 2	70	14	12	-	-	44	70	2	2	14	-	52
Усього годин	135	24	22	-	-	89	135	4	4	28	-	99

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

**проведення заняття англійською мовою

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	дистанційна форма
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні основи соціального розвитку територіальних громад			
1	Тема 1. Теоретико-методологічні джерела місцевого самоврядування	2	-
2	Тема 2. Історія становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні	2	1
3	Тема 3. Правові основи управління адміністративно-територіальними утвореннями в Україні	2	1
4	Тема 4. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку* Topic 4. Theoretical and Methodological Approaches to the Analysis of Social Development*	4*	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Діагностика соціального розвитку територіальних громад			
5	Тема 5. Державна політика соціального розвитку в територіальних громадах	4	-
6	Тема 6. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку	4	-
7	Тема 7. Соціальний розвиток територіальних громад: особливості воєнного та післявоєнного періодів	2	1
8	Тема 8. Стратегічні та програмні документи соціально-економічного розвитку територіальної громади	2	1
Разом		22	4

*проведення заняття англійською мовою

6. Теми асинхронних занять з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні основи соціального розвитку територіальних громад		
1	Тема 1. Теоретико-методологічні джерела місцевого самоврядування	4
2	Тема 2. Історія становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні	2
3	Тема 3. Правові основи управління адміністративно-територіальними утвореннями в Україні	4
4	Тема 4. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Діагностика соціального розвитку територіальних громад		
5	Тема 5. Державна політика соціального розвитку в територіальних громадах	4
6	Тема 6. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку	4
7	Тема 7. Соціальний розвиток територіальних громад: особливості воєнного та післявоєнного періодів	2
8	Тема 8. Стратегічні та програмні документи соціально-економічного розвитку територіальної громади	4
Разом		28

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	дистанційна форма
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні основи соціального розвитку територіальних громад			
2	Тема 1. Теоретико-методологічні джерела місцевого самоврядування	11	10
3	Тема 2. Історія становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні	11	12
4	Тема 3. Правові основи управління адміністративно-територіальними утвореннями в Україні	11	10
5	Тема 4. Теоретико-методологічні підходи до аналізу соціального розвитку Topic 4. Theoretical and Methodological Approaches to the Analysis of Social Development	12	15
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Діагностика соціального розвитку територіальних громад			
7	Тема 5. Державна політика соціального розвитку в територіальних громадах	12	15
8	Тема 6. Теоретичні засади діагностики соціального розвитку	12	15
9	Тема 7. Соціальний розвиток територіальних громад: особливості воєнного та післявоєнного періодів	11	12
10	Тема 8. Стратегічні та програмні документи соціально-економічного розвитку територіальної громади	9	10
Разом		89	99

7. Самостійна робота (індивідуальні завдання)

Індивідуальні завдання виконуються здобувачами освіти за власним вибором. Вони не є обов'язковими і належать до вибіркового завдань.

Індивідуальні завдання охоплюють:

- а) підготовку і презентацію реферату або есе (один протягом семестру),
- б) виступ з міні-лекцією з проблемних питань (один протягом семестру),
- в) написання тез доповідей на конференцію (одні протягом семестру),
- г) складання комплексного кросворду (один протягом семестру),
- д) складання тематичного кросворду (один протягом семестру),
- ж) складання тематичних тестів (один варіант протягом семестру).

Самостійна робота для здобувачів передбачає виконання індивідуальних завдань. Метою виконання самостійної роботи є набуття комплексу теоретичних і практичних знань здобувачів освіти щодо соціального підприємництва, підходів до класифікації соціальних підприємств, перспектив розвитку соціального підприємництва в Україні; бізнес-планування та бізнес-моделювання в соціальному підприємстві, інвестицій в соціальний бізнес та типів інвесторів для соціального підприємництва; лідерства, підприємливості, креативності, цінності, соціальної взаємодії, етики, іміджу в професійній діяльності працівника соціальної сфери.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» здобувачі виконують одне індивідуальне завдання. Самостійну роботу здобувачі виконують протягом вивчення дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» з проведенням консультацій з викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

8. Методи навчання

Теоретичні та практичні положення дисципліни вивчаються здобувачами освіти в процесі роботи над лекційним курсом, участі у семінарських заняттях, при виконанні самостійної роботи та індивідуальних завдань, тощо.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: лекції-бесіди, робота в мікрогрупах, кейс-метод, аудіовізуальний метод, метод «дерева рішень», презентації, тощо.

Лекції-бесіди – при читанні лекції здобувачам освіти даються питання для самостійного розміркування, що дає змогу зосередити увагу на найбільш важливих проблемах теми, яка вивчається, визначити зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням рівня підготовленості та освіти аудиторії. Окрім питань здобувачів, вона допускає викладення ними своєї точки зору з того чи іншого питання.

Робота в мікрогрупах використовується з метою є розв'язання дилем, що потребують колективного обговорення.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Застосування аудіовізуального методу передбачає використання можливостей Інтернет, теле-, відео-, фото-, аудіо- та інших матеріалів у навчальному процесі.

Метод «дерева рішень» використовується з метою зважити на переваги і недоліки різних варіантів дій, рішень тощо, аналізуючи та оцінюючи альтернативні варіанти розв'язання проблеми та прогнозуючи наслідки кожного з них.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками.

Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Соціальне підприємництво та лідерство» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1826>. В разі потреби проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок здобувачів освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle, тощо.

9. Методи контролю

Для забезпечення перевірки засвоєних здобувачами знань, сформованих умінь і навичок передбачено застосування таких методів контролю:

- усного контролю – при проведенні опитувань здобувачів під час практичних занять, задачі індивідуальних завдань;
- письмового контролю або тестового контролю – при написанні модульного контролю;
- практичного контролю – при перевірці та встановленні правильності виконання здобувачами індивідуальних завдань;
- самоконтролю – при регулюванні здобувачами своєї навчальної діяльності за допомогою ведення здобувачами індивідуального обліку накопичених балів за рейтинговою оцінкою виконаної ними роботи та порівняння з нормативними значеннями.

В основу рейтингового оцінювання знань здобувача закладена 100-бальна шкала (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, наукової роботи тощо).

При виконанні завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання та практичні вміння, яких набули здобувачі після опанування матеріалу. Модульний контроль проводиться письмовій формі. Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та

**Розподіл балів, присвоюваних здобувачам при вивченні дисципліни
«Соціальний розвиток територіальних громад»
(дистанційна форма навчання)**

Поточний (модульний контроль)										Бали за науково-дослідну роботу	Підсумковий контроль	Сума		
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2									
30 балів					30 балів					10	30	100		
T1	T2	T3	T4	Модульний контроль 10	T5	T6	T7	T8	Модульний контроль 10					
Кількість балів за видами робіт, всього:	5	5	5		5	5	5	5					5	
в т.ч.: активність на практичних і асинхронних заняттях	3	3	3		3	3	3	3					3	
виконання самостійної роботи	2	2	2		2	2	2	2		2				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні

термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

11. Методичне забезпечення

1. Костюк В.С. Методичні матеріали до практичних занять з дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньої програми «Економіка соціального забезпечення». УНУС. Умань. 2024. 32 с.

2. Костюк В.С. Методичні матеріали, завдання і вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньої програми «Економіка соціального забезпечення». УНУС. Умань. 2024. 40 с.

3. Костюк В.С. Соціальний розвиток територіальних громад. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньої програми «Економіка соціального забезпечення» URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2133>

12. Рекомендована література

Базова

1. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію людського розвитку"/ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#n11>
2. Атаманюк Р.Ф., Атаманюк Е.А. Соціальна економіка: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 203 с.
3. Лазарева О.В. Соціально-економічний розвиток сільських територій: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 128 с.
4. Sen A. Development as Freedom / A. Sen. – Oxford : Oxford University Press, 1999. DOI: https://dx.doi.org/10.1007/978-1-137-28787-8_94
5. Соціальне підприємництво: опорний конспект / укл. Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Тернопіль: Вектор, 2021. 74 с.
6. Головніна О.Г. Основи соціальної економіки: Підручник. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 648 с.

7. Климанська Л. Д., Савка В. Є., Хома Н. М. та ін. Соціальна політика : навч. посіб. / Л. Д. Климанська, В.Є. Савка, Н. М. Хома [та ін.]; за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. – 2-ге вид. випр. і доповн. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – 318 с.
 8. Соціальний капітал як економічний ресурс: сутність та умови нагромадження : монографія / З.І. Галушка, І.І. Нафус. - Чернівці: нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 248 с.
 9. Billion Lives, INFINITE POSSIBILITIES the case for rights and choices. 2023r. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/swop2023-english-230329-web_5.pdf
 10. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч. посіб. / О. В. Безпалько та ін.; за заг. ред. О. В. Безпалько. – К. : Кафедра, 2020. – 310 с.
 11. McConnell, Campbell. Economics: Principles, Problems, & Policies: [англ.] / Campbell McConnell, Stanley Brue, Sean Flynn. — 22st Ed. — McGraw-Hill, 2021.
 12. Соціальна економіка: навч. посіб. / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, Ю. В. Сотникова, Н. В. Аграмакова. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 275 с.
 13. Human Development Report 1990 [Електронний ресурс]. – N. Y.: Oxford University Press, 1990. – 116 p. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org>
 14. Human Development Report 2021-2022/ URL: https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2021-22pdf_1.pdf
 15. Бондаревська К.В. Соціальна безпека у контексті формування поведінки суб'єктів ринку праці. *Поведінкова економіка: від теорії до практики: міждисциплінарний навчальний посібник*. За науковою ред. к.е.н., доц. Татомир І.Л., к.е.н., доц. Квасній Л.Г. Трускавець: ПОСВІТ, 2022, 408 с.
- Допоміжна**
16. Pinto, P., Hammond, D., Killelea, S., and Etchell, A. 2022. “The Paradox of Progress with Polarisation.” Background paper for Human Development Report 2021/2022, UNDP–HDRO, New York.
 17. Косенкова Т.В. Домінанти соціально-економічного розвитку регіонів України. Соціальна економіка. 2018. Випуск 5. с. 26-36.
 18. Сокур М.Б. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних викликів. Соціальна економіка. 2020. Випуск 60. с. 38-46.
 19. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузкий коридор. Держави, суспільства та доля свободи. К.: Наш формат, 2020. 520 с.
 20. Дюфло Е., Банерджі А. Економіка бідності. Як звільнити світ від злиднів / пер. з англ. В. Плискіна. К.: Наш Формат, 2017. 312 с.
 21. Лібанова Е. Війна з Росією: як дати роботу біженцям і що робити після. Дзеркало тижня. 16.03.2022. URL: <https://zn.ua/ukr/SOCIUM/vijna-z-rosijeju-jak-dati-robotu-bizhentsjam-i-shcho-robiti-pislja.html>
 22. Бервено О.В. Броницький О.М. Стратегічні напрями подолання нерівності людського розвитку: міжнародний та регіональний аналіз. Інфраструктура ринку Випуск 42. 2020. С.9-16

23. Людський потенціал підприємницької діяльності: навчальний посібник / за заг.ред. Н.Ю. Кубіній. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 172 с.
24. Балакірева О.М. Економічна культура населення: соціологічний вимір/Роль економічної науки у суспільному розвитку: До 100-річчя НАН України : матеріали круглого столу (Київ, 22 листопада 2018 р.).– Електрон. дані. – К., 2018. – URL: <http://ief.org.ua/docs/scc/9.pdf>
25. Бондаревська К.В., Озерян К.С., Івашина А.В. Психосоціальна підтримка населення в умовах воєнного часу. Бізнес-Навігатор: 2023. Випуск 2 (72). С. 107-113.
26. О. Г. Рябчук Особливості розвитку людського капіталу як основного фактора зростання економіки України // Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 4. С.182-193.
27. Бондаренко О. Сучасна «економічна людина» та цінності розвитку економічної культури: людиновимірність економічного розвитку / URL: http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/2963/1/Bondarenko_The%20modern_economic.pdf
28. Костюк В.С., Чернега І.І., Ревуцька А.О., Пархоменко Л.А. Соціальний розвиток територіальних громад: воєнний та післявоєнний періоди/Наука і техніка сьогодні. №10(24), 2023. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-10\(24\)-156-168](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-10(24)-156-168)
29. Костюк В.С., Котвицька Н.М., Фицик Л.А. Новітній досвід вимірювання якості життя для планування розвитку *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2018. № 93. Ч. 2. С.178-188.
30. Костюк В.С., Бурляй А.П., Смолій Л.В., Осіпова А.А. Сучасні теорії економічного розвитку: соціальні аспекти *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2021. № 98. Ч. 2. С.211-221.
31. Гасюк І.Л., Баюк М.І. Критерії і індикатори соціально-економічного розвитку територіальних громад: вибір і застосування /Актуальні питання у сучасній науці. № 7(13).2023.С.139-150. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7\(13\)-139-150](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-7(13)-139-150)
32. Махсма М. Б. Людський розвиток сільського населення України: регіональний розріз. Бізнес Інформ. 2020. №6. С. 100–108.
33. Сокур М.Б. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних викликів. Соціальна економіка. 2020. Випуск 60. с. 38-46
34. Мальований М.І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: Монографія / М.І. Мальований – Умань: СПД Сочінський, 2016. – 496 с.
35. Костюк В.С. Теорія людського розвитку як методологічна основа класифікації країн світу. Зб. Наук.праць УНУС. Випуск 100. Частина 2. 2022.
36. Костюк В., Смолій Л. Міжнародна міграція робочої сили та її вплив на людський розвиток. Зб. Наук.праць УНУС. Випуск 99. Частина 2. 2021. С.223-231

37. Костюк В.С. Людський розвиток як мета і засіб подальшого руху в умовах невизначеності. Економіка та суспільство. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2537> DOI: 10.32782/2524-0072/2023-52-21
38. Костюк В.С., Ревуцька А.О., Пархоменко Л.А., Фротер О.С. Охорона здоров'я як пріоритет соціального розвитку територіальних громад/ Актуальні питання у сучасній науці. №9(15).2023. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9\(15\)-45-58](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-45-58)
39. Костюк В.С., Осіпова А.А., Сидоренко О.С. Принцип єдності централізованих і децентралізованих засад у формуванні та реалізації соціальної політики. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024. № 104. Ч. 2. С.308-317.

Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. Бібліотечний інформаційно-освітній портал
2. Віртуальна електронна бібліотека – ВВМ. URL: <http://www.velib.com/>
3. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
4. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
7. Google Scholar — пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економіки: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
7. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Інтернет-ресурси:

1. Financial Times <http://ft.com>
2. Business Week www.businessweek.com
3. The Economist www.economist.com
4. Європейський союз www.europe.eu.int
5. Міжнародний валютний фонд www.imf.org
6. Світовий банк www.worldbank.org <http://www.worldbank.org/>

13. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

14. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Соціальний розвиток територіальних громад», здобувачі повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>). При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані здобувачами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діяннях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, здобувачам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

15. Зміни у робочій програмі на 2024/2025 навчальний рік

1. В розділі мета та завдання навчальної дисципліни внесені зміни відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва, затвердженого Вченою радою УНУС протокол № 1 від 08.10.2020, зі змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол №8, та введеного в дію наказом ректора від 11.07.2024 №01-16/18/од. (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/iERg>).

2. Внесено зміни у робочу програму у зв'язку із започаткуванням дистанційної форми навчання.

3. Оновлено матеріал змістових модулів та тем з навчальної дисципліни.

4. Оновлено перелік рекомендованої літератури.